

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

522.1

Hely

Idő

"1924"

Személy

Szerző:

Cím: *Tíz év alatt épül föl a svábhegyi obszervatórium*

Forrás:

Világ

Bn

(Hely)

1924. 7. 5.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old)

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

— Tíz év alatt épül föl a svábhegyi obszervatórium. Imeretes, hogy a Svábhegyen új csillagvizsgáló állomás épül, amelynek építkezését még 1921-ben kezdték el, de anyagiak hiányában az új csillagvizsgáló obszervatórium nehezen jut tető alá. Konkoly-Thege Miklós Ögyálláról Budapestre hozott finom műszereit még nem tudták kellőleg üzembe helyezni és azok egyelőre még a hegyoldalon lévő igazgatósági épületben hevernek. Tass Antal dr., az obszervatórium igazgatója a svábhegyi csillagvizsgáló ügyéről a következő felvilágosításokat adta:

— A lassan haladó építkezések miatt műszereinket még nem tudtuk felállítani és eddig csak két épület készült el, a meridiánház és egy kupola. A meridiánház nyolc méter hosszú és négy méter széles épület, bent az épület nagyszobájában vasbeton talpazaton különös formájú, vízszintes és függőleges csövekből álló tükrökkel, prizmákkal, lencsékkel, vízszintezőkkal és mikrométer csavarokkal felszerelt készülék áll: a meridián-műszer, amelynek középvonala pontosan észak-déli irányban a meridiánba esik. A csillagok tudvalevőleg a meridiánban tetőznek, a műszerek tehát a csillagok tetőzési pillanatát, a meridián átmenet-pillanatát figyelik meg. A megfigyelés az elképzelhető legnagyobb pontossággal történik. A műszernek azonkívül, hogy időmeghatározó, még egy feladata van, a földtengely változásainak megfigyelése. Ezt a feladatot az ottan ma csak egy olasz, egy japán és egy amerikai obszervatórium végzi, megfigyelve a tengely elferdülési változását. A sarkvidékek ugyanis lassankint beljebb és melegebb vidékre fognak kerülni, mire azonban Magyarországból sarkvidék lesz, több milliárd év fog eltelni.

Tass igazgató ezután a kupolát mutatta meg, amely öt méter átmérőjű és hat méter hengereszerű építmény. A kupola kerek termének közepén hatalmas ágyúszerű készülék áll, amely sokkal impozánsabb, mint a meridián-műszer.

— Az épületnek a teteje, — folytatta az igazgató — nemcsak nyitható, hanem forgatható is, mert a távcsővel a legkülönbözőbb irányokba kell észleléseket végezni. A közepén álló nagy készülék felső végén végén 20 centiméter átmérőjű lencse van, amiért a távcsövet nyolchüvelyesnek nevezzük. A távcső alsó végén kis átmérőjű okulár helyezkedik el. A távcső annyiszorosra nagyít, ahányszor nagyobb az objektív átmérője az okulár átmérőjénél. A mi távcsővünk olyan, hogy csillagészlelésen kívül a rászerezelt fényképező készülékkel meghatározhatjuk a csillagok fényerősségét is.

Az új obszervatórium építkezésével kapcsolatban megtudtuk, hogy az épülő főépület első emeletén lesznek a munkahelyiségek: fizikai és kémiai laboratórium, a színekvizsgáló, az optikai műszerek, mikrofómetér, sötétszoba, amely fotográfiai munkálatokhoz szükséges, az irattár, folyóirat-szoba, könyvtár és szertár. A földszinten lakások lesznek, egy mechanikai műhely és néhány műszertár. A pincében különböző raktároló helyiségek lesznek és itt helyezik el az obszervatórium egyik legérzékenyebb, legfinomabb műszerét, egy órát, *kettős betonfalú táblában*, hogy a külső behatásoktól tökéletesen meg lehessen védeni. Ez az óraműszer ugyanis annyira finom és érzékeny, hogy a legcsekélyebb hőmérsékleti, légnemzési, vagy levegőnedvességi differenciát is megérzi.

Valószínű, hogy a svábhegyi obszervatórium új épületei csak tíz év múlva fognak elkészülni.

fővárosi házinyomda 1923